

ÖĞRETMEN ADAYLARINDA AKADEMİK ÖZ-YETERLİK VE AKADEMİK GÜDÜLENME İLİŞKİSİ: HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Muhammet İbrahim AKYÜREK*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme arasındaki ilişki düzeyini belirlemektir. Bu amaçla araştırma, betimsel nitelikte ilişkisel tarama modelindedir. Araştırmanın örneklemini, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören toplam 489 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme düzeylerini belirlemeye yönelik iki farklı ölçek kullanılmıştır. Hesaplanan güvenirlik katsayıları; Akademik öz-yeterlik ölçeği için .90 ve Akademik güdülenme ölçeği için .88 olarak bulunmuştur. Araştırmada kullanılan ölçme aracı, 2019-2020 eğitim öğretim yılı Mart ayı içerisinde, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 489 öğretmen adayına araştırmacı tarafından gerekli ön açıklama yapılmak suretiyle uygulanarak veriler toplanmıştır. Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları arasında sınıf (4.sınıf lehine) ve bölüm (okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümleri lehine) değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermişken; cinsiyet, yaşadığı ortam ve ekonomik durum değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları sınıf (1.sınıf lehine) ve ekonomik durum (düşük durum lehine) değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermişken; cinsiyet, bölüm ve yaşadığı ortam değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçları doğrultusunda öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenmelerinin artırılması amacıyla sınıf düzeyleri arasındaki farktan kaynaklı eksikliklerin giderilmesi doğrultusunda sınıf düzeyleri arası kaynaştırma çalışmalarının gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik öz-yeterlik, akademik güdülenme, öğretmen adayı

THE RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC SELF-EFFICACY AND ACADEMIC MOTIVATION IN TEACHER CANDIDATES: HACETTEPE UNIVERSITY EXAMPLE

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the level of relationship between academic self-efficacy and academic motivation in prospective teachers. For this purpose, the research is in a descriptive relational survey model. The sample of the study consists of a total of 489 students studying at Hacettepe University Faculty of Education in the 2019-2020 academic year. In the study, two different scales were used to determine the academic self-efficacy and academic motivation levels of teacher candidates. Calculated reliability coefficients; It was found to be .90 for the academic self-efficacy scale and .88 for the academic motivation scale. The measurement tool used in the study was applied by the researcher to 489 pre-service teachers studying at Hacettepe University Faculty of Education in March 2019-2020 academic year, and the data were collected. While there was a significant difference among teacher candidates' perceptions of academic self-efficacy according to the variables of class (in favor of 4th grade) and department (in favor of preschool and primary school teaching departments); There was no significant difference according to gender, environment and economic situation variables. While the perceptions of the teacher candidates about the academic motivation level showed a significant difference according to the variables of class (in favor of 1st grade) and economic situation (in favor of low status); There was no significant difference according to gender, department and environment variables. It has been observed that there is a moderately positive and significant relationship between academic self-efficacy and academic motivation in teacher candidates. In line with the results of the research, it is recommended to carry out mainstreaming studies between grade levels in order to eliminate the deficiencies caused by the difference between class levels in order to increase the academic self-efficacy and academic motivation of teacher candidates.

Keywords: Academic self-efficacy, academic motivation, teacher candidate

Giriş

Kişilerin belli bir performansı gösterebilmeleri için kapasitelerine olan inançlarını ifade eden öz-yeterlik (Bandura, 1997), Bandura tarafından ortaya atılmasından günümüze kadar güncelliğini korumaktadır. Öz-yeterlik algısı ile kişilerin, kendilerine verilen bir görevi başarılı bir biçimde gerçekleştirip gerçekleştiremeyecekleri belirlenebilmektedir (Bong, 1995). Öz-yeterliği yüksek kişiler, başarılı olacaklarına yönelik inançları yüksek olduğundan olayları daha iyi bir şekilde yönetebilmektedir (Schultz ve Schultz, 2007). Ayrıca, karşılaştıkları zorlu görevleri yapabileceklerine güvendikleri için zorluklarla başa çıkabilme motivasyonları daha yüksek olmaktadır; öz-yeterliği düşük kişiler ise zorlu görevlerden çabuk pes etmekte ve hayal kırıklığına uğramaktadır (Bandura, 1994).

Öz-yeterliğin gelişmesine kişisel ve dolaylı tecrübeler, sözel ikna ve duygusal/psikolojik durumlar kaynaklık etmektedir (Bandura, 1997). Belirtilen bu kaynaklar bireylerin başarılarına ilişkin inancının düşük veya yüksek olmasını belirleyebilmektedir. Araştırmacılara göre en büyük etkiyi bireylerin kendi tecrübeleri oluşturmaktadır (Bong, 1995; Bandura, 1997; Zimmerman, 2000; Wuebbels, 2006; Miller, 2010). Kişisel tecrübeler; bireylerin geçmişteki başarı, hata ve yaşantılarıdır. Geçmiş yaşantılarında başarıları ağırlıkta olan bireylerin öz-yeterlikleri güçlenmekte; hataları ağırlıkta olan bireylerin ise öz-yeterlikleri zayıflamaktadır. Dolaylı tecrübeler; model alınarak öğrenmedir (Pajares, 1996; Bandura, 1997; Golightly, 2007). Model alınarak öğrenme, kişilerin çevrelerinde gözlemledikleri dayanmakta ve bu gözlemler öz-yeterliklerini etkilemelerdir. Çevrelerinden duydukları cesaretlendirici sözler de bireylerin öz-yeterliklerini biçimlendirmektedir (Pajares, 1996). Ayrıca bireylerin duygusal/psikolojik durumları da öz-yeterliği biçimlendirmektedir. Özellikle kendi kapasitelerine yönelik kaygı yaratıcı ve tehdit edici durumlar öz-yeterliğin azalmasına sebep olmaktadır (Bandura, 1997).

Akademik öz-yeterlik, öğrencinin akademik bir işi başarılı bir şekilde tamamlayabilmesine ilişkin inancıdır (Zimmerman, 1995; Yılmaz, Gürçay ve Ekici, 2007). Akademik öz-yeterliği yüksek olan kişiler akademik öğrenmeleri kontrol etme, yeni fikirler belirtme, bunları uygulamaya geçirme, zor hedefler belirleme, kendi performansını etkili kullanma yeteneklerine sahiptir. Bu kişiler yüksek motivasyonlu olup zorluklar karşısında direnç gösteren, kolayca yenilgiyi kabul etmeyen ve duygusal olumsuzlukları en aza indirgeyen birtakım özelliklere sahiptir (Bandura, 1994; Oltacıoğlu, 2008). Yüksek seviyede akademik öz-yeterliğe sahip bireylerin, akademik başarılarının da yüksek olduğunu ortaya koyan çalışmalar vardır; ayrıca akademik öz-yeterlik inancının akademik başarıyı da artırdığı ifade edilmiştir (Yılmaz, Gürçay ve Ekici, 2007; Uslu, 2018).

Bandura'nın öz-yeterlik teorisinin, davranışlarımız üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Öz-yeterlik kavramı, özellikle eğitimle ilgili süreçlerde – örneğin, öğrenme ve performans ile ilgili olarak - öğretmen ve öğrencilerin stresle mücadele ve fiziksel sağlık durumlarının araştırılması için sıklıkla vurgulanmaktadır. Olumlu öz-yeterlik beklentisi motivasyonu artırmakta, zor ve yeni görevlerle başa çıkabilmeyi sağlamakta ve çaba harcamaya istekli kılmaktadır; olumsuz öz-yeterlik beklentisi ise bireyin kendi inisiyatifi ile davranamamasına veya yapılan bir işi sonuçlandırmadan bırakmasına sebep olmaktadır (Jerusalem, 2002). Akademik öz-yeterlikle birlikte artan motivasyona bağlı akademik güdülenme de gelişim için önemli bir unsurdur.

Öğrenme-öğretme etkinliklerinin gerçekleşmesinde güdülenme temel bir unsurdur. “Güdülenme” sözcüğü, “motivasyon” sözcüğü ile eş anlamlı biçimde kullanılabilir. Motivasyon sözcüğü; Latince “movere (hareketlendirme, hareket ettirme)” sözcüğünden gelmektedir. Güdülenme kavramı, birden çok anlamda kullanılmaktadır. Net bir tanımlama yapılamamakla birlikte, güdülenme; insan davranışlarının meydana gelmesine neden olan ve davranışları yönlendiren içsel durumdur (Lumsden, 1994, Dilts, 1998; Balaban Salı, 2006; Ertem, 2006). Akademik güdülenme ise, akademik bir iş için gerekli olan enerjinin üretilmesi

biçiminde tanımlanmaktadır (Bozanoğlu, 2004). Güdülenme, eğitim-öğretim sürecinde dikkate alınan önemli bir anahtar özelliğindedir. Kişinin verimli bir öğrenme yaşantısı geçirebilmesi güdülenme seviyesi ile yakından ilişkili olup, bu hususta gerçekleştirilen çalışmalar güdülenmenin akademik çıktılar üzerinde güçlü ve önemli bir etkisinin olduğunu göstermektedir (Vallerand ve Bissonnette, 1992; Vallerand vd., 1992, 1993).

Güdülenme, öğrencilerin bazı akademik hedeflere ulaşmak amacıyla duydukları isteklilik hali olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, akademik görevlere yeterli bir biçimde motive olamamış bir öğrenci derslere geç gelir, derse düzenli biçimde devam etmez, ilgisini arkadaşlarına veya farklı durumlara yöneltmiştir, dersleri dikkatle dinlemez, yeteneği konusunda gerçekçi bir bakış açısı yoktur; motivasyonu yüksek olan öğrenci ise derslere zamanında ve hazırlıklı gelmeye özen gösterir, kendi düşüncelerini belirterek ve soru sorarak derse katılım gösterir, dersle ilgili araç gereçleri yanında bulundurur ve kullanır, ders ve akademik görevler ile ilgili sorumluluğu yüksektir (Yörük, 2007). Eğitimin nitelikli olması açısından güdülenme düzeyinin yüksekliği, üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adayları için de önemlidir.

Öğretmen adaylarının akademik bir işi başarabileceğine dair akademik öz-yeterliğe ve akademik bir görevi istek, heyecan ve enerjiyle yapabileceğine ilişkin akademik güdülemeye sahip olmaları eğitimin nitelikli olması açısından önemlidir. Akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme arasındaki ilişki de bu başarı ve niteliğe etkide bulunabilir. Ayrıca öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme arasındaki ilişkiyi inceleyen sınırlı sayıda çalışma yer almaktadır. Bu nedenle, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenmelerini ve bunlar arasındaki ilişkiyi incelemek; üniversiteler, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve eğitim alanı/alanyazını için önem arz etmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme arasındaki ilişki düzeyini belirlemektir. Bu ilişki belirlenirken, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik ve güdülenmelerine etki edebilecek “cinsiyet, sınıf, bölüm, yaşadığı ortam ve ekonomik durum” değişkenleri incelenmiştir. Bu doğrultuda belirlenen alt problemler şunlardır:

1. Öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik ne düzeydedir?
2. Öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik düzeyi bazı demografik değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?
 - 2.1. Öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik düzeyi cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
 - 2.2. Öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik düzeyi sınıf değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
 - 2.3. Öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik düzeyi bölüm değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
 - 2.4. Öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik düzeyi yaşadığı ortam değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
 - 2.5. Öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik düzeyi ekonomik durum değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmen adaylarında akademik güdülenme ne düzeydedir?
4. Öğretmen adaylarında akademik güdülenme düzeyi bazı demografik değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?
 - 4.1. Öğretmen adaylarında akademik güdülenme düzeyi cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
 - 4.2. Öğretmen adaylarında akademik güdülenme düzeyi sınıf değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
 - 4.3. Öğretmen adaylarında akademik güdülenme düzeyi bölüm değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

4.4. Öğretmen adaylarında akademik güdülenme düzeyi yaşadığı ortam değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

4.5. Öğretmen adaylarında akademik güdülenme düzeyi ekonomik durum değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

5. Öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme arasındaki ilişki ne düzeydedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme arasındaki ilişki düzeyini belirlemeye yönelik betimsel nitelikte ilişkisel tarama modelindedir. İlişkisel tarama, iki veya daha çok değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2015).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi “öğretmen adayları” oluşturmaktadır. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Stratejik Planı (2017/2021)’na göre, araştırma evrenindeki Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi’ndeki toplam öğrenci sayısı 3915’tir (Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 2020).

Araştırmanın örneklemini, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören toplam 489 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin örnekleme alınması, seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme (kura yoluyla) ile gerçekleştirilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi, seçkisiz örnekleme yöntemleri arasında yer almaktadır. Seçkisizlik (yansızlık), örneklemede temel alınan birimlerin örneklem için seçilme olasılıklarının eşit olmasını tanımlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

Tablo 1’de, demografik değişkenlere (cinsiyet, sınıf, bölüm, yaşadığı ortam, ekonomik durum) ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 1. Demografik Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kız	438	89.6
	Erkek	51	10.4
Sınıf	1.sınıf	216	44.2
	2.sınıf	48	9.8
	3.sınıf	69	14.1
	4.sınıf	156	31.9
Bölüm	Okul öncesi öğretmenliği	333	68.1
	Sınıf öğretmenliği	120	24.5
	Türkçe öğretmenliği	36	7.4
Yaşadığı ortam	İl	363	74.2
	İlçe	126	25.8
Ekonomik durum	Düşük	36	7.4
	Orta	420	85.9
	Yüksek	33	6.7
Toplam		489	100

Tablo incelendiğinde; cinsiyet değişkenine göre oran olarak kızların %89.6 ile, erkeklere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Sınıf değişkenine göre en fazla orana sahip grubu %44.2 ile 1.sınıf, en az orana sahip grubu ise %9.8 ile 2.sınıf grubundaki öğretmen adayları oluşturmaktadır. Bölüm değişkenine göre en fazla orana sahip grubu %68.1 ile Okul öncesi öğretmenliği, en az orana sahip grubu ise %7.4 ile Türkçe öğretmenliği grubundaki öğretmen adayları oluşturmaktadır. Yaşadığı ortam değişkenine göre oran olarak il merkezinde yaşayanların %89.6 ile, ilçede yaşayanlara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Ekonomik durum değişkenine göre en fazla orana sahip grubu %85.9 ile orta, en az orana sahip grubu ise %6.7 ile yüksek gruptaki öğretmen adayları oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme düzeylerini belirlemeye yönelik iki farklı ölçek kullanılmıştır.

Çalışmada öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyini belirlemek için Owen ve Froman (1988) tarafından geliştirilen ve Yılmaz, Gürçay ve Ekici (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Akademik öz-yeterlik ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 5'li Likert tipindedir ve tek boyutludur.

Ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla; ölçek Likert tipi olduğundan ve tek uygulamadan elde edildiğinden Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı (α) hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayısı " $\alpha=.90$ " olarak bulunmuştur. Psikolojik bir test için hesaplanan güvenirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenirliği için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2013).

Çalışmada öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyini belirlemek için Bozanoğlu (2004) tarafından geliştirilen "Akademik güdülenme ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, 5'li Likert tipindedir ve tek boyutludur.

Ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla; ölçek Likert tipi olduğundan ve tek uygulamadan elde edildiğinden Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı (α) hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayısı " $\alpha=.88$ " olarak bulunmuştur. Psikolojik bir test için hesaplanan güvenirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenirliği için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2013).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada kullanılan ölçme aracının uygulanabilmesi için gerekli izinler alınmıştır. Araştırmada kullanılan ölçme aracı, 2019-2020 eğitim öğretim yılı Mart ayı içerisinde, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 489 öğretmen adayına araştırmacı tarafından gerekli ön açıklama yapılmak suretiyle uygulanarak veriler toplanmıştır.

Kullanılacak istatistik analizlerin belirlenmesi amacıyla, öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği değerlendirilmiştir. Büyük gruplar üzerinden toplanan verilerin, normal dağılıma yakın dağılım gösterdikleri kabul edilir ve buna göre parametrik istatistikler seçilebilir (Büyüköztürk, 2013). Dağılımın normal dağılımdan aşırı sapma göstermediği şeklinde bir varsayımı ileri sürmek için öngörülen örneklem büyüklüğü genellikle 30 ve daha büyük olarak gösterilmektedir (Büyüköztürk, 2013). Ancak sosyal bilimlerde pek çok araştırmalar, özellikle de deneysel araştırmalar, daha küçük gruplar üzerinde yapılmaktadır. Literatürde, alt grupların her birinin büyüklüklerinin 15 ve daha yüksek olması durumunda parametrik bir istatistiğin kullanılmasının, analizde hesaplanacak "p" anlamlılık düzeyinde önemli bir sapmaya yol açmadığına ilişkin incelemelere rastlanmaktadır (Büyüköztürk, 2013). Bu bağlamda, araştırmacının alt problemlerinin sınanması için parametrik test teknikleri seçilmiştir. Bu kapsamda verilerin çözümlenmesi doğrultusunda, öncelikle frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır. Ayrıca iki alt kategorili değişkenlerde, bağımsız (ilişkisiz) örneklem için t-testi; üç ya da daha fazla alt kategorili değişkenlerde ise, tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

uygulanmıştır. ANOVA sonucunda, grup ortalamaları arasındaki anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Dunnett's C ve Scheffe çoklu karşılaştırma testleri'nden yararlanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde, Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı (r) hesaplanmıştır.

Değişkenler arası korelasyon analizi sonuçlarının yorumlanmasında, dikkate alınan açıklamalar şunlardır: Korelasyon katsayısının 1.00 olması, mükemmel pozitif bir ilişkiyi; -1.00 olması, mükemmel negatif bir ilişkiyi; 0.00 olması ise, ilişkinin olmadığını gösterir. Korelasyon katsayısının büyüklük bakımından yorumlanmasında ortak şekilde belirtilen aralıklar bulunmamakla birlikte, korelasyonu yorumlamada şu sınırlar kullanılabilir: Korelasyon katsayısının, mutlak değer olarak, 0.70-1.00 arasında olması, yüksek; 0.70-0.30 arasında olması, orta; 0.30-0.00 arasında olması ise, düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2013). Bulguların yorumlanmasında, anlamlılık değeri $p < .05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında; öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyi incelenmiştir. Tablo 2'de, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Akademik Öz-Yeterlik Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler

Boyut	N	\bar{x}	SS
Akademik öz-yeterlik	489	3.32	.51

Tablo incelendiğinde; öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algılarının “kısmen fazla” düzeyinde ($\bar{x} = 3.32$) olduğu görülmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında; öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyi bazı demografik değişkenlere (cinsiyet, sınıf, bölüm, yaşadığı ortam, ekonomik durum) göre incelenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin t-testi sonuçlarına Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre, Öğretmen Adaylarının Akademik Öz-Yeterlik Düzeyine İlişkin T-Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Akademik öz-yeterlik	Kız	438	3.32	.52	487	.41	.68
	Erkek	51	3.35	.43			

* $p < .05$

Tablo incelendiğinde; öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, $t(487) = .41, p > .05$. Bu bulgu, akademik öz-yeterlik ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Sınıf değişkenine göre, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. Sınıf Değişkenine Göre, Öğretmen Adaylarının Akademik Öz-Yeterlik Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Sınıf	N	\bar{x}	SS	F	p	Anlamli fark
Akademik öz-yeterlik	1.sınıf	216	3.27	.48	9.75	.00*	4.sınıf-1.sınıf, 4.sınıf-2.sınıf
	2.sınıf	48	3.05	.59			
	3.sınıf	69	3.30	.49			
	4.sınıf	156	3.47	.49			

* $p < .05$

Tablodaki analiz sonuçları; öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları arasında sınıf değişkenine göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F = 9.75$, $p < .05$. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları, sınıf değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Sınıflar arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre; 4.sınıf ($\bar{x} = 3.47$ -fazla düzeyinde) grubundaki öğretmen adaylarının, akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algılarının 1.sınıf ($\bar{x} = 3.27$ -kısmen fazla düzeyinde) ve 2.sınıf ($\bar{x} = 3.05$ -kısmen fazla düzeyinde) gruplarındaki öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bölüm değişkenine göre, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5. Bölüm Değişkenine Göre, Öğretmen Adaylarının Akademik Öz-Yeterlik Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Bölüm	N	\bar{x}	SS	F	p	Anlamli fark
Akademik öz-yeterlik	Okul öncesi öğretmenliği(1)	333	3.29	.50	10.20	.00*	1-3, 2-1, 2-3
	Sınıf öğretmenliği(2)	120	3.47	.49			
	Türkçe öğretmenliği(3)	36	3.07	.54			

* $p < .05$

Tablodaki analiz sonuçları; öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları arasında bölüm değişkenine göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F = 10.20$, $p < .05$. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları, bölüm değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Bölümler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre; Okul öncesi öğretmenliği ($\bar{x} = 3.29$ -kısmen fazla düzeyinde) grubundaki öğretmen adaylarının, akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algılarının Türkçe öğretmenliği ($\bar{x} = 3.07$ -kısmen fazla düzeyinde) grubundaki öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, Sınıf öğretmenliği ($\bar{x} = 3.47$ -fazla düzeyinde) grubundaki öğretmen adaylarının, akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algılarının Okul öncesi öğretmenliği ($\bar{x} = 3.29$ -kısmen fazla düzeyinde) ve Türkçe öğretmenliği ($\bar{x} = 3.07$ -kısmen fazla düzeyinde) gruplarındaki öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaşadığı ortam değişkenine göre, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin t-testi sonuçlarına Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6. Yaşadığı ortam Değişkenine Göre, Öğretmen Adaylarının Akademik Öz-Yeterlik Düzeyine İlişkin T-Testi Sonuçları

Boyut	Yaşadığı ortam	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Akademik öz-yeterlik	İl	363	3.34	.53	487	1.90	.06
	İlçe	126	3.24	.42			

* $p < .05$

Tablo incelendiğinde; öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları yaşadığı ortam değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, $t(487) = 1.90$, $p > .05$. Bu bulgu, akademik öz-yeterlik ile yaşadığı ortam arasında anlamlı bir ilişki olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Ekonomik durum değişkenine göre, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7. Ekonomik Durum Değişkenine Göre, Öğretmen Adaylarının Akademik Öz-Yeterlik Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Ekonomik durum	N	\bar{x}	SS	F	p	Anlamlı fark
Akademik öz-yeterlik	Düşük	36	3.32	.34	2.86	.06	---
	Orta	420	3.30	.51			
	Yüksek	33	3.52	.58			

* $p < .05$

Tablodaki analiz sonuçları; öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları arasında ekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir, $F = 2.86$, $p > .05$. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları, ekonomik durum değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında; öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyi incelenmiştir. Tablo 8’de, öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Akademik Güdülenme Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler

Boyut	N	\bar{x}	SS
Akademik güdülenme	489	3.49	.51

Tablo incelendiğinde; öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algılarının “uygun” düzeyinde ($\bar{x} = 3.49$) olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının güdülenme düzeylerini iyi olarak algıladıkları ifade edilebilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında; öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyi bazı demografik değişkenlere (cinsiyet, sınıf, bölüm, yaşadığı ortam, ekonomik durum) göre incelenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre, öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin t-testi sonuçlarına Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9. Cinsiyet Değişkenine Göre, Öğretmen Adaylarının Akademik Güdülenme Düzeyine İlişkin T-Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Akademik güdülenme	Kız	438	3.49	.51	487	.22	.82
	Erkek	51	3.51	.53			

* $p < .05$

Tablo incelendiğinde; öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, $t(487) = .22, p > .05$. Bu bulgu, akademik güdülenme ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Sınıf değişkenine göre, öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına Tablo 10'da yer verilmiştir.

Tablo 10. Sınıf Değişkenine Göre, Öğretmen Adaylarının Akademik Güdülenme Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Sınıf	N	\bar{x}	SS	F	p	Anlamlı fark
Akademik güdülenme	1.sınıf	216	3.57	.49	5.44	.00*	1.sınıf-2.sınıf
	2.sınıf	48	3.25	.51			
	3.sınıf	69	3.47	.42			
	4.sınıf	156	3.47	.54			

* $p < .05$

Tablodaki analiz sonuçları; öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları arasında sınıf değişkenine göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F = 5.44, p < .05$. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları, sınıf değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Sınıflar arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre; 1.sınıf ($\bar{x} = 3.57$ -uygun düzeyinde) grubundaki öğretmen adaylarının, akademik güdülenme düzeyine ilişkin algılarının 2.sınıf ($\bar{x} = 3.25$ -kararsızım düzeyinde) grubundaki öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bölüm değişkenine göre, öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına Tablo 11'de yer verilmiştir.

Tablo 11. Bölüm Değişkenine Göre, Öğretmen Adaylarının Akademik Güdülenme Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Bölüm	N	\bar{x}	SS	F	p	Anlamlı fark
Akademik güdülenme	Okul öncesi öğretmenliği	333	3.51	.51	2.60	.07	---
	Sınıf öğretmenliği	120	3.51	.50			
	Türkçe öğretmenliği	36	3.31	.46			

* $p < .05$

Tablodaki analiz sonuçları; öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları arasında bölüm değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir, $F = 2.60,$

$p > .05$. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları, bölüm değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

Yaşadığı ortam değişkenine göre, öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin t-testi sonuçlarına Tablo 12’de yer verilmiştir.

Tablo 12. Yaşadığı ortam Değişkenine Göre, Öğretmen Adaylarının Akademik Güdülenme Düzeyine İlişkin T-Testi Sonuçları

Boyut	Yaşadığı ortam	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Akademik öz-yeterlik	İl	363	3.51	.52	487	1.20	.23
	İlçe	126	3.45	.47			

* $p < .05$

Tablo incelendiğinde; öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları yaşadığı ortam değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, $t(487) = 1.20$, $p > .05$. Bu bulgu, akademik güdülenme ile yaşadığı ortam arasında anlamlı bir ilişki olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Ekonomik durum değişkenine göre, öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına Tablo 13’te yer verilmiştir.

Tablo 13. Ekonomik Durum Değişkenine Göre, Öğretmen Adaylarının Akademik Güdülenme Düzeyine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Ekonomik durum	N	\bar{x}	SS	F	p	Anlamlı fark
Akademik güdülenme	Düşük	36	3.70	.37	3.28	.04*	Düşük-Orta
	Orta	420	3.48	.49			
	Yüksek	33	3.41	.77			

* $p < .05$

Tablodaki analiz sonuçları; öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları arasında ekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F = 3.28$, $p < .05$. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları, ekonomik durum değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Ekonomik durumlar arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Dunnett’s C testinin sonuçlarına göre; düşük ($\bar{x} = 3.70$ -uygun düzeyinde) gruptaki öğretmen adaylarının, akademik güdülenme düzeyine ilişkin algılarının orta ($\bar{x} = 3.48$ -uygun düzeyinde) gruptaki öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın beşinci alt problemi kapsamında; öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme arasındaki ilişki düzeyi incelenmiştir. Tablo 14’te, değişkenler arası korelasyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 14. Değişkenler Arası Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Akademik öz-yeterlik	Akademik güdülenme
Akademik öz-yeterlik	1.00	.60*
Akademik güdülenme		1.00

* $p < .01$

Tablo incelendiğinde; değişkenler arası orta düzeyde pozitif yönlü ilişkilerin olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyi arttıkça, öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyinde de artış görülmektedir. Öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme ($r = .60$, $p < .01$) arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Korelasyon katsayısının, mutlak değer olarak, 0.70-1.00 arasında olması, yüksek; 0.70-0.30 arasında olması, orta; 0.30-0.00 arasında olması ise, düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2013).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında; öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyi incelenmiştir. Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algılarının “kısmen fazla” düzeyinde olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının akademik bir işi başarılı bir şekilde tamamlayabilmelerine dönük inançlarına ilişkin akademik öz-yeterliklerinin orta bir durumda olduğu ifade edilebilir. Araştırma bulgusu; Nakip ve Özcan (2016), Şeker (2016), Çava Kuru (2018) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında; öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyi bazı demografik değişkenlere (cinsiyet, sınıf, bölüm, yetiştiği mekân, ekonomik durum) göre incelenmiştir. Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Araştırma bulgusu; Gürbüzoglu Yalmanlı ve Aydın (2010), Özsüer, İnal, Uyanık ve Ergün (2011), Deniz (2020), tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Ayrıca araştırma bulgusu; Satıcı (2013) ve Fırat Durdukoca (2010) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Satıcı (2013) ve Fırat Durdukoca (2010) tarafından yapılan çalışmalarda üniversite öğrencilerinin akademik öz-yeterlik düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı ve bu farklılığın erkek öğrencilerin lehine olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları arasında sınıf değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. 4.sınıf (fazla düzeyinde) grubundaki öğretmen adaylarının, akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algılarının 1.sınıf (kısmen fazla düzeyinde) ve 2.sınıf (kısmen fazla düzeyinde) gruplarındaki öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. 4.sınıftaki öğretmen adaylarının, 1. ve 2.sınıftakilere göre akademik öz-yeterliğe ilişkin daha yüksek ve olumlu bir algıya sahip oldukları ifade edilebilir. Araştırma bulgusu; Palavan ve Açar (2015), Şeker (2017), Deniz (2020) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Palavan ve Açar (2015), Şeker (2017), Deniz (2020) tarafından yapılan araştırmalarda, anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları arasında bölüm değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Okul öncesi öğretmenliği (kısmen fazla düzeyinde) grubundaki öğretmen adaylarının, akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algılarının Türkçe öğretmenliği (kısmen fazla düzeyinde) grubundaki öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenliğindeki öğretmen adaylarının, Türkçe öğretmenliğindeki öğrencilere göre akademik öz-yeterliğe ilişkin daha yüksek ve olumlu bir algıya sahip oldukları ifade edilebilir. Ayrıca, Sınıf öğretmenliği (fazla düzeyinde) grubundaki

öğretmen adaylarının, akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algılarının Okul öncesi öğretmenliği (kısmen fazla düzeyinde) ve Türkçe öğretmenliği (kısmen fazla düzeyinde) gruplarındaki öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmenliğindeki öğretmen adaylarının, Okul öncesi ve Türkçe öğretmenliğindekilere göre akademik öz-yeterliğe ilişkin daha yüksek ve olumlu bir algıya sahip oldukları ifade edilebilir. Araştırma bulgusu; Yenilmez (2016), Deniz (2020) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Yenilmez (2016), Deniz (2020) tarafından yapılan araştırmalarda, anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları yaşadığı ortam değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Araştırma bulgusu; Deniz (2020) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin algıları arasında ekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Araştırma bulgusu; Deniz (2020) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Ayrıca araştırma bulgusu; Satıcı (2013) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Satıcı (2013) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin akademik öz yeterlik düzeyleri ile ailelerin gelir durumu iyi olan öğrencilerin öz yeterlik düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında; öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyi incelenmiştir. Öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algılarının “uygun” düzeyinde olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının akademik bir iş için gerekli olan enerji, istek ve heyecanın üretilmesine ilişkin akademik öz-yeterliklerinin iyi bir durumda olduğu ifade edilebilir. Araştırma bulgusu; Ömür ve Nartgün (2013), Şeker (2016) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında; öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyi bazı demografik değişkenlere (cinsiyet, sınıf, bölüm, yaşadığı ortam, ekonomik durum) göre incelenmiştir. Öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Araştırma bulgusu; Terzi, Ünal ve Gürbüz (2011), Deniz (2020) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları arasında sınıf değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. 1.sınıf (uygun düzeyinde) grubundaki öğretmen adaylarının, akademik güdülenme düzeyine ilişkin algılarının 2.sınıf (kararsızım düzeyinde) grubundaki öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. 1.sınıftaki öğretmen adaylarının, 2.sınıftakilere göre akademik öz-yeterliğe ilişkin daha yüksek ve olumlu bir algıya sahip oldukları ifade edilebilir. Anlamlı farklılığa ilişkin araştırma bulgusu; Terzi, Ünal ve Gürbüz (2011) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Ayrıca araştırma bulgusu; Deniz (2020) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Deniz (2020) tarafından yapılan araştırmada, anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları arasında bölüm değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Araştırma bulgusu; Deniz (2020) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Ayrıca araştırma bulgusu; Demir ve Arı (2013) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir.

Öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları yaşadığı ortam değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Araştırma bulgusu; Bitlisli, Dinç, Çetinceli ve Kaygısız (2013), Deniz (2020) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyine ilişkin algıları arasında ekonomik durum değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Düşük (uygun düzeyinde) gruptaki öğretmen adaylarının, akademik güdülenme düzeyine ilişkin algılarının orta (uygun düzeyinde) gruptaki öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ekonomik durumu düşük olan öğretmen adaylarının, orta olanlara göre akademik öz-yeterliğe ilişkin daha yüksek ve olumlu bir algıya sahip oldukları ifade edilebilir. Araştırma bulgusu; Deniz (2020) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Deniz (2020) tarafından yapılan araştırmada, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin akademik güdülenme düzeyleri ile gelir durumları arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Araştırmanın beşinci alt problemi kapsamında; öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme arasındaki ilişki düzeyi incelenmiştir. Öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyi arttıkça, öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeyinde de artış olabilir. Yani öğretmen adaylarının akademik bir işte başarılı olabileceklerine ilişkin inançları arttıkça; istek, heyecan ve enerjilerinin de artacağı ifade edilebilir. Araştırma bulgusu; Akbay ve Gizir (2010), Alemdağ, Öncü ve Yılmaz (2014), Şeker (2017), Deniz (2020) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına ilişkin öneriler şunlardır:

- Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterliklerinin geliştirilmesi amacıyla eğitim-öğretime ilişkin başarılarının artırılması doğrultusunda üniversitelerde çevre ile birlikte birtakım akademik ve sosyal etkinlikler düzenlenebilir.
- Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterliklerinin geliştirilmesi amacıyla öğretmenlik bölümleri arasındaki farktan kaynaklı eksikliklerin giderilmesi doğrultusunda bölümler arası kaynaştırma çalışmaları gerçekleştirilebilir.
- Öğretmen adaylarının akademik güdülenmelerinin artırılması amacıyla adaylar arasında ekonomik durumun farklılığını minimuma indirecek sosyal yardım çalışmaları yapılabilir.
- Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenmelerinin artırılması amacıyla sınıf düzeyleri arasındaki farktan kaynaklı eksikliklerin giderilmesi doğrultusunda sınıf düzeyleri arası kaynaştırma çalışmaları gerçekleştirilebilir.
- Bu araştırmada, öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme arasındaki ilişki düzeyi incelenmiştir. Bu kavramlar ile akademik ilgi, akademik kaygı, akademik öz-veri gibi birtakım kavramlarla aralarındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar yapılabilir.
- Bu araştırma, çalışma grubu olarak devlet üniversitesi öğrencilerini temel almıştır. Akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenmeye ilişkin farklı eğitim kurumu tür ve kademelerinde, öğrenci ya da eğitimcilerle de benzer araştırmalar gerçekleştirilebilir.
- Bu araştırmada, öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme arasındaki ilişki düzeyinin belirlenmesine dönük olarak nicel yöntemden yararlanılmıştır. Benzer araştırmalar; “nitel” ya da “karma” yöntemler kullanılarak da yapılabilir.

Kaynakça

- Akbay, S. ve Gizir, C. (2010). Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: Akademik güdülenme, akademik özyeterlik ve akademik yüklenme stillerinin rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 60-72.
- Alemdağ, C., Öncü, E. ve Yılmaz, A. (2014). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının akademik motivasyon ve akademik öz yeterlikleri. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 25(1), 23-35.
- Balaban Salı, J. (2006). *Öğrenmede güdülenme*. İçinde: Y. Kuzgun ve D. Deryakulu (Ed.) Eğitimde Bireysel Farklılıklar, (2. Baskı). Ankara: Nobel.
- Bandura, A. (1994). *Self-efficacy*. V. S. Ramachaudran, (Ed.). In Encyclopedia of Human Behavior (71-81). New York: Academic.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. Freeman.
- Bitlisli, F., Dinç, M., Çetinceli, E. ve Kaygısız, Ü. (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ile akademik güdülenme ilişkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 459-480.
- Bong, M. (1995). *Epistemological beliefs and generalizability of self-efficacy: Implications for instructional design*. (Doktora Tezi). University of Southern California, California.
- Bozanoğlu, İ. (2004). Akademik güdülenme ölçeği: Geliştirilmesi, geçerliği, güvenilirliği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 83-98.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A.
- Çava Kuru, G. (2018). *Sınıf öğretmeni adaylarının akademik öz-yeterliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Demir, M. ve Arı, E. (2013). Öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(3), 265-279.
- Deniz, A. (2020). *Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum, akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme düzeylerinin incelenmesi: Bir vakıf üniversitesi örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dilts, R. (1998). *Motivation*. 12/05/2020 tarihinde <http://www.nlpu.com/Articles/artic17.html> sayfasından erişilmiştir.
- Fırat Durdukoca, Ş. (2010). Sınıf Öğretmeni adaylarının akademik özyeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(1), 69-77.
- Golightly, T. R. (2007). *Defining the components of academic self-efficacy in Navajo American Indian high school students*. (Doktora Tezi). Brigham Young University, Utah.
- Gürbüzöğlü Yalmanlı, S. ve Aydın, S. (2014). Fen bilgisi öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlik algılarının incelenmesi. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 21-27.
- Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi (2020). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Stratejik Planı (2017/2021)*. 12/05/2020 tarihinde http://www.egitim.hacettepe.edu.tr/belge/2017_2021_strplan.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Jerusalem, M. (2002). Theroretischer teil - Einleitung I. *Zeitschrift für Pädagogik*, 44, 8-12.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel.
- Lumsden, L. S. (1994). *Student motivation to learn*. ERIC Digest, 92, Ed: 370200.
- Miller, L. K. (2010). *The impact of intrusive advising on academic self efficacy beliefs in first-year students in higher education*. (Doktora Tezi). Loyola University Chicago, Illinois.
- Nakip, C. ve Özcan, G. (2016). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 783-795.

- Otacıoğlu, S. G. (2008). Müzik öğretmenliği Okul Deneyimi I uygulamalarına katılan öğretmen adaylarının öz etkililik-yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(1), 163-170.
- Ömür, Y. E. ve Nartgün, Ş. S. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile güdülenme düzeyleri arasındaki ilişki. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 2(2), 41-55.
- Özsüer, S., İnal, G., Uyanık, Ö. ve Ergün, M. (2011). Afyon Kocatepe Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin akademik özyeterlilik inanç düzeylerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 113-125.
- Pajares, F. (1996). Self-efficacy beliefs in academic settings. *Review of Educational Research*, 66(4), 543-578.
- Palavan, Ö. ve Açar, D. (2015). Aday sınıf öğretmenlerinin akademik öz-yeterliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 14-27.
- Satıcı, S. A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin akademik öz-yeterliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Schultz, D. ve Schultz, S. E. (2007). *Modern psikoloji tarihi*. (Çev. Yasemin Aslay), İstanbul: Kaknüs.
- Şeker, S. S. (2016). Müzik eğitimi bölümü öğretmen adaylarının akademik güdülenme ve akademik öz-yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1465-1484.
- Terzi, M., Ünal, M. ve Gürbüz, M. (2012). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının matematiğe yönelik akademik güdülenme düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 51-60.
- Uslu, T. (2018). *Üniversite öğrencilerinin liderlik, akademik özyeterlilik ve okula yabancılaşma algıları (Erzincan üniversitesi örneği)*. (Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Vallerand, R., ve Bissonnette, R. (1992). On the predictive effects of intrinsic, extrinsic, and amotivational styles on behavior: A prospective study. *Journal of Personality*, 60, 599-620.
- Vallerand, R., Pelletier, L., Blais, M., Briere, N., Senécal, C. ve Vallieres, E. (1992). The academic motivation scale: A measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. *Education and Psychological Measurement*, 52, 1003-1017.
- Vallerand, R., Pelletier, L., Blais, M., Briere, N., Senécal, C. ve Vallieres, E. (1993). On the assessment of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education: Evidence on the concurrent and construct validity of the Academic Motivation Scale. *Education ve Psychological Measurement*, 53, 159-172.
- Wuebbels, A. L. (2006). *The development of a social emotional and academic self-efficacy curriculum for sixth grade adolescent students*. (Doktora Tezi). School of Saint Louis University, Missouri.
- Yörük, A. (2007). *Motivasyon*. 12/05/2020 tarihinde <http://www.sivasram.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Zimmerman, B. J. (1995). *Self-efficacy and educational development*. (A Bandura, Der.). Self-efficacy in Changing Societies. New York: Cambridge University Press.
- Zimmerman, B. J. (2000). Self-efficacy: An essential motive to learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 82-91.
- Yenilmez, K. (2016). Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlilikleri ve matematik öğretimine yönelik öz-yeterliliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 324-332.
- Yılmaz, M., Gürçay, D. ve Ekici, G. (2007). Akademik Öz-yeterlilik Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 253-259.